

Yazar/Author
Nurullah SELÇUK*

Makale Adı/Article Name

Demografik Yaşlanmanın Toplumsal İnşasını Anlamaya Yönelik Nitel Bir Çalışma**

A Qualitative Study to Understand the Social Construction of Demographic Ageing

ÖZ

Yaşlanma, prenatal dönemden başlayarak yaşamının sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Yaşlılık ise, bu sürecin belirli bir dönemini tanımlar ve genellikle bireyin fiziksel ve zihinsel fonksiyonlarında belirgin gerilemenin gözlemlendiği zaman dilimini ifade eder. Modernitenin etkisiyle şekillenen yaşam tarzı, sağlık alanındaki yenilikler, düzenli ve sağlıklı yaşam pratiklerinin gündelik hayatın bir parçası haline dönüşmesi; ortalama yaşam süresinin uzamasına neden olmuş ve demografik yapılar da yaşlanma gerçekleşmiştir. Demografik yaşlanmayla yaşlılık sosyal bir olgu, sorunları ise sosyal bir problem haline dönüşmüştür. Dolayısıyla bu durum farklı bir sosyal görünüm ortaya çıkmıştır. Sosyal görünüm bir toplumun, bir olguya karşı değer, inanç, tutum ve norm gibi düşsel ve duygusal eğilimlerini yansıtır. Sosyal görünümün tespiti yaşlı bireyin kendisini nasıl gördüğünü ve başkalarının onu nasıl algıladığını sosyolojik olarak anlamlandırılması sağlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, yaşlı bireylerin toplum içerisindeki durumunu, sosyal konumunu, yaşlıya bakış açısını ve kendilerini nasıl gördüklerini analiz etmeyi ve yaşlıya karşı etik gündemlerin geliştirilmesini amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın sorunsalının ve sosyal görüngüsünün toplumsal inşasını analiz edebilmek için farklı sosyo-demografik özelliklere sahip kişilerle görüşülmüş ve elde edilen veriler parçalara ayrılarak çözümlenmiştir. Parçalara ayrılan veriler kodlanmış ve birbirleri ile bağlantılı kodlar bir araya toplanarak temalar oluşturulmuştur. Dolayısıyla çalışmada, yaşlılığın toplumsal yörüngeleri analiz edilmeye ve yaşlılık sosyoloji bağlamında değerlendirmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlılığın sosyal görünümü, Demografik yaşlanma

ABSTRACT

Aging is a process that starts from the prenatal period and continues until the end of life. Old age, on the other hand, defines a specific period of this process and generally refers to the time period in which a significant decline in the physical and mental functions of the individual is observed. Lifestyles shaped by the influence of modernity, innovations in the field of health, and the transformation of regular and healthy living practices into a part of daily life have led to an increase in life expectancy and aging in demographic structures. With demographic aging, old age has become a social phenomenon and its problems a social problem, and a different social outlook has emerged. Social outlook reflects a society's imaginary and emotional tendencies such as values, beliefs, attitudes and norms towards a phenomenon. The determination of social appearance provides a sociological understanding of how the elderly see themselves and how others perceive them. In this context, the study aims to analyze the situation of older individuals in society, their social position, their perspective on the elderly and how they see themselves, and in this context, to develop ethical agendas towards the elderly. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used in the study. In order to analyze the social construction of the problematic and social phenomenon of the research, people with different socio-demographic characteristics were interviewed and the data obtained were analyzed in parts. The fragmented data were coded and themes were formed by gathering the related codes together. Therefore, the study attempts to analyze the social trajectories of old age and evaluate old age in the context of sociology.

Keywords: Aging, Social aspects of aging, Demographic aging

* Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, n_selcuk2000@yahoo.com

** Bu çalışmanın yapılabilmesi için Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı'nın 02.04.2024 tarih ve 34 sayılı oturumunda alınan karar uyarınca etik kurul onayı alınmıştır.

Extended Abstract

Introduction

The importance of aging and old age in scientific studies stems from the structural changes in the demographic structure brought about by modernization and industrial society. While fewer people reach old age in traditional societies, new lifestyles in economic, social and health areas along with industrialization have allowed individuals to live longer. Today, there are many theoretical explanations that reveal the social appearance of aging and old age. These explanations reveal the social appearances of old age according to the conditions of the period, try to reveal a better aging adventure and include extremely important approaches in terms of producing new social policies for the elderly.

In the light of these developments, the historical course of aging has revealed new social appearances in the sociological context. One of these differences is the changes in the status of the elderly in society with demographic aging. Modernization has led to a social reinterpretation of the elderly according to today's conditions due to structural features such as the physical competence of the elderly in the social position of the elderly in the face of labor supply and demand, isolation, the emergence of the perennial elderly as a stereotype, and a population structure that becomes unbalanced as it ages in terms of gender. Recently, the development of information communication technologies has brought the digitalized elderly to the forefront, and the increase in the level of education has brought the educated elderly to the forefront.

This study aims to analyze how other people, other than the elderly, see them and their perspectives on the future of old age in order to analyze the social trajectories of old age today. For this purpose, it focuses on the social appearance of the elderly today and new approaches that can be produced for the elderly regarding the future.

Method

The method of the research was carried out using the phenomenology design. A semi-structured interview form prepared by consulting expert opinions was applied in order to analyze the social construction of old age. The data obtained in the study was analyzed by separating into pieces, and the pieces with the same semantic relationship were combined to form themes. The themes created were categorized and tabulated.

The study is a qualitative research and semi-structured interview form was used as a data collection technique. After the interview, the data were transcribed in computer environment and the transcribed data were analyzed. As a result of the analysis, the findings were divided into small parts in order to make social sense of the content. In the next stage, each piece was coded with a descriptive label, and data pieces with similar topics were grouped under the same code. In the last stage, other codes related to the coded data pieces were grouped under the same category. Therefore, the findings were analysed through axial coding.

Findings

The findings obtained as a result of the research created themes under the titles of “Rejuvenation of Old Age, Feminization of Old Age, Education of Old Age, Digitalization of Old Age, Singularization of Old Age, Purification of Old Age from Profession, Economic Pressure”. If this study had been conducted 30 years ago, the possibility of such a social appearance would have been very low. However, today, in the light of the information available in the literature on old age, the dynamics of old age and its social appearances are being tried to be explained. Therefore, in order to make sense of these changes that have occurred in the structure and social appearance of old age compared to the past years, it is necessary to produce current and future social theories and in this context, to transform old age and old age into a better adventure for the society and the individual with social policies. These trends are of vital importance for societies experiencing demographic transformation in the direction of old age.

Policies to be developed for aging demographic structures are necessary for both society and the socio-cultural and economic participation of elderly individuals. Rejuvenated, digitalized, educated old age represents a situation that occurs for the benefit of society and the elderly. Considering the unique aging of each individual, preventing old age from being seen as a process that should be separated from social and professional life and opening social and economic areas where the elderly can participate is of great importance for aging societies. Therefore, it is of great importance to take measures that will minimize the negative effects of the changes that occur in the demographic structure and the socio-cultural and economic structure of the society by controlling the changes that occur in the demographic structure with social aging and both to ensure the social security of the elderly and for the welfare of the country.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The social manifestations of aging today give direction to future social policies. For this reason, it is necessary to be able to produce projects that foresee the future in order to shape the policies that are made

about the dynamics of aging and will be realized for the elderly questions. For this purpose, more emphasis should be placed on studies to identify the social trajectories of old age. In order to combat old age and its problems, it is important to ensure that the current social policies and practices are updated in accordance with the changing conjuncture structure and adapted to the situations that may occur today and in the future; these projects and policies should be sought in assumptions about the future of old age.

As a result, elderly individuals are significantly affected by the conditions of the period and day, and chronologically centered approaches to aging today may be insufficient to explain the social appearance of the elderly. Today's chronologically centered explanations may provide a model of aging for the near future, but may not be effective in explaining the future situation. In this context, in aging societies, it is important to turn to studies and policies that tend to individual processes that occur uniquely rather than chronological trends.

Giriş

Demografik yaşlanma, yaşam kalitesindeki olumlu yönde gelişmeyi, yaşam tarzındaki önemli değişiklikleri, daha iyi sağlık koşullarının etkisiyle toplam popülasyondaki yaşlı bireylerin artan oranıyla karakterize edilen ve özellikle yaşlı yaş gruplarında daha yüksek yaşam beklentisine yol açan önemli bir olgudur (Čábelka ve Šídlo, 2024:154). Dolayısıyla demografik yaşlanma, bir popülasyondaki yaşlı bireylerin artan oranını ifade eder ve toplumları önemli ölçüde etkiler (Sarif ve Hemalatha, 2023:718). Türkiye'nin son elli yılı demografik açıdan değerlendirildiğinde, nüfusun yaşlanma yönündeki hızı oldukça dikkat çekmekte, yaşlanma ve yaşlılık çalışmaları önem kazanmaktadır. Demografik dönüşümün öne çıkardığı değişkenlerinden yaşlanma ve yaşlılık kavramları bir birlerinden farklı anlamlar ifade etmektedir (Arun, 2018:41). Yaşlanma, bireyin ana rahmine düşmeyle başlayan ve hayatının son bulmasına kadar geçen kronolojik süreci ifade etmektedir (Tomanbay, 2002). Yaşlılık ise bireyin hayatındaki geçirdiği evrelerden biridir ve bu evre fiziksel ve biyolojik olarak gerilemenin gerçekleştiği bir dönemi ifade etmektedir (Ergin, 2005). Kısacası nüfusun yaşlanması ya da demografik yaşlanma, yaşlı kitlenin toplam nüfus içerisindeki oranının artması olarak değerlendirilmektedir. Demografik açıdan gerçekleşen bu farklılaşmayla toplum yaşlanmakta ve bu durum sosyal, ekonomik, kültürel, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri açısından çeşitli sonuçlar doğurmaktadır. Günümüzdeki nüfus yapısında meydana gelen bu durum, 20. yüzyılda yaşanan sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelere paralel olarak yeni sosyal görünüm ortaya çıkarmıştır.

Yaşlılığın sosyal görünümü, bir toplumun değerlerini ve inançlarını yansıtan çeşitli toplumsal yapılar tarafından şekillenmektedir. Bu yapılar, yaşlanan bireylerin kendilerini nasıl algıladıklarını ve başkaları tarafından nasıl algılandıklarını etkiler (Nascimento do ve Mateus, 2014). Günümüz değer ve normlarının şekillendirdiği olguların mevcut görünümünün bilimsel yöntemlerle tespiti, sosyal bir problem olarak görülen olumsuzlukların çözümlenmesinde kolaylıklar sağlar. Modernleşmeyle birlikte yaşlı bireylere karşı tutum önemli ölçüde değişmiş ve bu bakış açısındaki değişim yaşlı bireyin içinde bulunduğu durumu daha güç bir hale sokmuştur. Modernleşme, yaşlı bireye karşı farklı bir sosyal görünüm ortaya çıkarırken, bir yandan da toplumların yaşlanmasını sağlayan dinamikleri etkilemiştir.

20. yüzyılın başından itibaren meydana gelen köklü değişimler ileri endüstri toplumlarının demografik yapılarını etkilemiş ve hızla yaşlanmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler günümüzün gelişmekte olan ülkelerinde nüfus yapılarına etki ederek demografik dönüşüm yaşanmasına ivme kazandırmıştır. Dünyada 19. yüzyıl öncesi nüfus artışı devam ederken, yaş grupları arasında orantılı, dengeli ve sabit bir gelişim seyri söz konusuydu. Ortalama yaşam süresi, günümüzdeki kadar uzun olmadığı için yaşlı kitlenin oranı da yüksek değildi. Böylece sabit demografik bir görüntü bulunmaktaydı. 19. yüzyıldaki değişimler ve sonuna doğru yaşanan sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, yaşam refahının artmasına neden olmuştur. Bu gelişmelerin ortaya çıkardığı yeni yaşam tarzı, doğum oranlarının düşmesine ve ortalama yaşam süresinin uzamasına neden olmuştur. Dolayısıyla bu durum toplam nüfus içerisindeki yaşlı oranının artmasını sağlamış ve böylece toplumların yaşlanma süreci başlamıştır (Uyanık, 2017:78). Demografik yaşlanma

hızını besleyen iki sosyal olgu bulunmaktadır. Bunlardan biri doğum oranlarındaki düşüş, bir diğeri ise doğuşta beklenen yaşam süresindeki uzamadır (Sporket, 2017:492).

Toplumsal yaşlanmanın temel dinamiğini oluşturan bu iki değişken, 21. yüzyılının önemli demografik olgulardan biri olan yaşlanma ve yaşlılık kavramlarını ön plana çıkarmıştır. Daha önce ileri sanayi toplumlarında ortaya çıkan toplumsal yaşlanma, günümüzde özellikle gelişmekte olan toplumlarda kendini göstermektedir. Yaşlı oranındaki bu artış toplumun aile yapısını, sosyo-ekonomik yapısını, sosyo-kültürel yapısını, sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri gibi birçok alanını etkilemiştir. Dolayısıyla yaşlanma olgusu günümüzde sadece gelişmiş toplumların değil; gelişmekte olan toplumlar açısından da bilimsel açıdan ele alınması, sosyal görünümünün tespit edilmesi ve sosyal politikalar geliştirilmesi gereken bir konu olmuştur (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2007; Canatan, 2023)

Modernleşmeyle birlikte ailelerin küçülmesi, yeni yaşam tarzının geleneksel değerleri yetersiz kılması, yaşlıyı yoksulluk ve yalnızlıkla baş başa bırakmıştır (Özkuş, Kalaycı ve Atasoy, 2019: 93). Dolayısıyla yaşlı bireylerin sosyal perspektifleri hızla değişen bir toplumda çeşitli zorlukları ortaya çıkarmıştır (Datta, 2016). Geleneksel toplumlarda, yaşlılık ve ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik ve kültürel birçok sorun aile içerisinde çözümlenmekte, yaşlının ve onun çevresinin üstlendiği bir sorun olarak değerlendirilmekteydi. Sanayileşmeyle toplumun yaşlanmasına neden olan gelişmeler, modernleşmeyle beraber bireyselleşen hayatlar, yaşlılık olgusunun toplumsal bir içerik kazanmasına neden olmuş ve yaşlılık sosyal bir olgu haline dönüşmüştür (Birren ve Binstock, 2006). Türkiye’de yaşlılık, gelişmiş toplumlardaki gibi büyük bir sorun olarak görülmesi de sosyal refah artmakta, hayat standartlarını geliştirmekte ve doğuşta beklenen yaşam süresinin uzamaktadır (Kurtkapan, 2018:1). Bu bağlamda Türkiye’de yaşlılık ve yaşlanma, kültürel örüntülerin etkisine bağlı, bireysel bir sorun olarak değerlendirilmese de toplumsal yaşlanmanın olduğu ülkelerin (gelişmiş ülkeler) sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarında meydana gelen dönüşüm örneği, yakın bir gelecekte yaşlanmanın Türkiye’de de toplumsal bir sorun olarak görülmesine örnek teşkil etmektedir (Arun, 2013).

Dünyada 2015 yılından sonra doğuşta beklenen yaşam süresi (bir bireyin yaşaması beklenen yaşam yılı) ortalama olarak 69 yıl olarak tespit edilmiştir. Bu sürenin en yüksek olduğu ülke Japonya (83,7 yıl), en düşük olduğu ülke ise Kongo Demokratik Cumhuriyeti (48,9 yıl) dir. Türkiye’deki doğuşta beklenen yaşam süresi ise 74,6 yıldır ve bu ortalamayla Türkiye, 186 ülke arasında 75. sırada yer almaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2022b). Veriler, yaşlı nüfusun Türkiye’de hızlı bir artış eğilimi olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda demografik yaşlanmanın toplumsal problemlere neden olmaması için önlemlerin alınması ve yaşlıya karşı toplumsal algının günümüz ve geleceğe ilişkin gelişmeler göz önüne alınarak sosyal yönden anlamlandırılması önem arz etmektedir.

Yukarıda da anlatıldığı gibi modernleşme ile birlikte ortaya çıkan gelişmeler insanların yaşam biçimlerini görece zenginleştirmiş, değişen yaşam biçimleri insanların beklentilerini ve seçeneklerini artırmıştır. Bu çerçevede farklılaşmaların yaşlı kitleyle ilgili ortaya çıkardığı sosyal anlamlandırmalar için çeşitli kavramlar tanımlanmıştır. Yaşlılıkla ilgili bu sosyal anlamlandırmalar içerisinde en kabul gören açıklamalardan biri Tews’in ileri sürdüğü yaşlılığın gençleşmesi, yaşlılığın tekilleşmesi, yaşlılığın kadınlaşması ve yaşlılığın meslekten arındırılması kavramlarıdır (Tufan, 2003:45). Bu kavramlarla birlikte çalışmada, demografik görünümün anlamlandırılmasında ve yaşlı bireye yönelik sosyal tutumların değerlendirilmesinde yaşlılığın maarifleşmesi ve dijitalleşmesi (Selçuk, 2022b) kavramları da ele alınmıştır.

Toplumun yaşlıya bakış açısı, yaşlanmaya karşı etik içerikleri etkilemektedir. Bu kavramlarla çalışmada oluşturulan modelde, yaşlı bireylerin kendilerini nasıl gördükleri ve diğer bireyler tarafından nasıl değerlendirildiği belirlenmeye çalışılmıştır. Yaşlı bireyler içim yapılan gelenek dışı, tartışmalı toplumsal tutumun neden olacağı gayri ahlaki değerlendirmeler, yaşlanan toplumlar için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu açıdan, yaşlıya karşı sosyal duruşun sonuçlarının tartışıldığı ve sosyal görünümünün sergilendiği çalışmalarla yaşlıya karşı etik gündemlerin oluşturulması önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada, yaşlıya karşı toplumsal

yaklaşımın, eğilimin ve algının oluşturduğu sosyal tutumların araştırılması ve yaşlılar için duyarlı bir gündem oluşturması amaçlamaktadır.

1. Demografik Yaşlanmanın Sosyolojik Çözümlemesi

Geçtiğimiz çeyrek yüzyılda demografik eğilimde yeni bir sorun ortaya çıkmıştır. Bu sorun, bir önceki çeyrek yüzyılın demografik eğilim olan “nüfusu hızla artan gezegen anlayışının” tersine, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki “demografik yaşlanma hızı” olmuştur (Trpkova-Nestorovska, 2022:15). Nüfus değişimi ve gelişimi çağlara göre farklılık arz etmiş, fakat son yıllarda nüfus değişiminin en önemli ve tartışılan konusu, demografik yaşlanma süreci olmuştur. Nüfusun yaşlanma yönündeki bu eğilimi yavaş gerçekleştirmekte ancak günümüz koşullarıyla yaşlanma süreci daha güçlü hale gelmekte ve daha çok güçlenmektedir (Kačirek, 2015:24). Yaşlanma genellikle olumsuz bir şekilde tasvir edilmektedir. Fakat günümüzdeki demografik eğilim doğrultusunda sosyal politikalar yaşlılığı “sağlıklı, aktif ve başarılı yaşlanma” dinamikleriyle ekonomik açıdan, kentsel form yapısında ve toplumsal tepkiler odağında yeniden şekillendirmeye çalışmakta ve yaşlının “artık nüfus” olarak nitelendirilmesine neden olan geleneksel pasif görüşlere meydan okumaktadır (Warner, Zhang, ve Guillemot, 2024:79). Çünkü bireylerin yaşlanmasının aksine, nüfusun yaşlanması ekonomik ve sosyal alanlarda toplum için avantaj sağlayabilmektedir (El-Rouby, 1981). Bu bağlamda yaşlanma demografisi, nüfus değişiminin ve buna etki eden bileşenlerinin, toplumun fiziksel ve sosyal çevresini nasıl etkilediğinin ve bunlardan nasıl etkilendiğinin araştırılmasını içermekte ve günümüzde demografik yönelimleri tespit etmeye çalışmaktadır (Olshansky, 2003:37). Günümüzdeki demografik yönelimler, 10 ya da 20 yıl sonrasına kadar yaşlılığı açıklamak ve sosyolojik yönden anlamlandırılmasının yapılabilmesi için yeterli görülebilir. Fakat daha sonrası için, günümüz yaşlanma kuram ve açıklamalarının, gelişen sosyal dinamikler çerçevesinde yaşlılık için bir şablon ortaya koymaktan uzaklaşacağı söylenebilir (Victor, 2005). Yaşlanmanın sosyal görünümünün tespit edilmesi, yaş alma süreçlerinin daha iyi nasıl gerçekleşeceğini açıklamaya çalışmaktadır (Miah, 2019). Fakat yaşlılığa ilişkin geleneksel bakış açısıyla şekillenen kuramsal açıklamalar, günümüz ve geleceğin yaşlılığına ilişkin sosyal gerçekliği tam olarak açıklayamamaktadır (da Costa, Vitorino, Silva, Vogel, Duarte ve Rocha-Santos, 2016). Yaşlılara yönelik bazı sosyal perspektifler, ahlaki olmayan, marjinal düşünceleri ve yaşlanmayla ilgili etik hususları etkileyebilmektedir (Spielman, 2012). Bu nedenler demografik yaşlanmanın gerçekleştiği toplumlarda yaşlanmanın sosyal yörüngelerinin tespiti, sosyal tutumun anlaşılmasını, yaşlılık için etik hususların görünür hale getirilmesini sağlamaktadır.

Demografik yaşlanma, bir popülasyondaki yaşlı bireylerin kronolojik yaşa dayalı geleneksel metriklerle değerlendirildiği, yaşlı nüfusun artışı için kullanılan bir terimdir (Rosa, 2022:1). Demografik yaşlanma, düşen doğum oranları ve artan yaşam beklentisinden kaynaklanan nüfustaki yaşlı bireylerin (65 yaş ve üstü) artan oranını ifade etmektedir. Bu demografik eğilim özellikle gelişmiş, gelişmekte olan ülkelerde önemli sosyal ve ekonomik sonuçlara yol açmaktadır (Iftimoaei, 2019:7). Demografik yaşlanmanın meydana getirdiği zorluklarla etkili bir şekilde başa çıkmak için, öncelikle ekonomik ve sosyal değişimlerin nedenlerini, sonuçlarını ve çıkarımlarını anlamak gerekmektedir (Gove, 1995). Yaşlılığın, sosyal sistemlerin içinde nasıl şekillendiğini, çeşitli sosyal kurumların işlevsel yapısındaki önemini, tutum ve değerlerin nasıl oluştuğunu, bireyler ve gruplar arasında nasıl farklılaştığını ve gerçekliklerin sosyal olarak nasıl inşa edildiği sorunsallarına yanıt aranması gerekmektedir (Waite, 2013). Bu çerçevede günümüze ilişkin açıklamalar için kuramsal açıdan tarihsel bir perspektif sunmak önem arz etmektedir.

Bu perspektifin sunulması, insanlığın var olduğu günden bu yana toplumların yaşlılık kavramına atfettiği değer ve yaşam süresinin değişiminin sosyal görünümü için gerekli görülebilir. İnsanlık tarihinin erken dönemlerinde arkeologlar, Homo habilis’lerin (becerikli insan) yaşam süresinin oldukça kısa olduğu ve ortalama yaşam süresinin yaklaşık 20 yıl civarında olduğunu tespit etmişlerdi. Daha sonra Homo sapiens ile birlikte, insanlar daha karmaşık topluluklar oluşturmaya, beslenme, barınma ve sağlık bakımı gibi temel ihtiyaçlarını daha iyi karşılamaya başlamışlardır. Yerleşik hayata geçiş, toprağın ıslahı, yapılaşma ve hayvanların evcilleştirilmesi gibi gelişmeler,

insanların yaşam koşullarını daha uygun hale getirmiş ve yaşam sürelerinin uzamasına neden olmuştur (Akin, 2003:6). Bu gelişmeler sonrasında daha çok gelişen sistemler sayesinde insanoğlu doğa koşullarının yıpratıcı etkilerini kontrol altına almış, makineleşme ve modern üretim biçimiyle yeni bir sosyal sistem olan “sanayi toplumu” nu ortaya çıkarmıştır. Sanayi toplumu ihtiyaç fazlası üretimle insanların tüketim alışkanlıklarını da değiştirerek, sosyal refahını artırmıştır.

Sanayi toplumu, mal ve hizmetlerin kollektif üretimi ve dağıtımıyla ilgili ürün çeşitliliğine dayalı bir sistem geliştirmiştir. Bu sistem üreticilerin büyük miktarlarda ürünleri aynı kalitede ve standartlarda üretmelerini ve bunları geniş bir müşteri kitlelerine sunmalarını içermektedir. Bu yaklaşım, üretim maliyetlerini düşürmek ve müşterilere daha uygun fiyatlarla ürün sunma prensibine dayanmaktadır (Reich, 2002:16). Dolayısıyla geleneksel sistemden farklı olarak ciddi bir dönüşüm yaşayan toplum, kaliteli, bol, ihtiyaç fazlası ve ucuz üretimle yaşam koşullarını önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu değişim, toplumun sosyal ve ekonomik yönden refahını sağlarken, sağlık alanındaki devrim niteliğindeki yeniliklerin sağladığı yeni sağaltım teknikleriyle sağlıklı bir yaşamın kapılarını aralamıştır. Bu bağlamda sosyo-ekonomik gelişmelerle sağlıklı, dengeli ve düzenli beslenme imkânlarının yanında tıbbi gelişmeler, insan ömrünün uzamasına neden olmuştur. Ayrıca yaşlılık olgusu ve yaşam süreleri, çeşitli faktörlerin etkisiyle şekillenmiştir. Yaşam sürelerini ve yaşlılık deneyimini önemli ölçüde farklılaştıran bu etkenler barınma olanakları, toprağı ıslahlaştırma, seri ve kitlesel üretim, makineleşme, sağlıklı beslenme, sağlık hizmetleri ile tıbbi teknolojik gelişmeler (aşı, penisilin, antibiyotik ve mikro-biyolojik gelişmeler) olarak sıralanabilir.

Yaşlanmanın tarihsel seyri, bu gelişmeler ışığında sosyolojik bağlamda yeni sosyal görünümeler ortaya çıkarmıştır. Modernleşme yaşlı bireyin işgücü açısından fiziksel olarak yetersiz kılmış, dışlanma yoluyla yalnızlaşmasına neden olmuştur. Bununla beraber perennial (çok uzun süre dayanan) insan tipi, cinsiyet bağlamında yaşlandıkça dengesizleşen nüfus yapısı gibi yapısal özellikleri nedeniyle yaşlıyı günümüz koşullarına göre sosyal açıdan yeni görünümeler ortaya çıkarmıştır. Günümüzde ise bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimi dijitalleşen yaşlıyı, eğitim seviyesinin artması maarifleşen yaşlıyı ön plana çıkarmıştır.

Yaşsız bir şekilde yaşlanma, sağlık alanındaki gelişmelerin başarılı yaşlanma üzerindeki etkileri, yaşlılıkta gündelik yaşam ve beden atfedilen değer gibi konular, kronolojik merkezli çalışmalara göre daha yeni konulardır. Yaşlılıkla ilgili çalışmaların bu eğilimi, yaşlılığın günümüzdeki sosyal görünümelerindeki değişen seyriyle ilgilidir (Bardakçı, 2024:103). Bu değişen seyir, yaşam süresinin uzamasıyla doğrudan ilişkilidir. Yaşlılığın somut bir şekilde sosyal görünümünün tespiti için çeşitli kavramlar kullanılmaktadır.

Bu kavramlardan biri “yaşlılığın gençleşmesidir”. Günümüzde hayat standartlarının gelişmesiyle sağlıklı ve aktif bir biçimde yaşamını sürdüren birey, bu dinamikliğin kendisinde oluşturduğu dinçlik ve enerjiyle üretkenliğini devam ettirmektedir. Sağlık sektöründeki teknolojik gelişmeler, başta kronik rahatsızlıklar olmak üzere tedavi olanaklarını geliştirmiştir. Aktif ve sağlıklı yaşlanan birey, görünüm olarak dinç bir yaşlılık ortaya çıkarmıştır (Şentürk, 2018:173). Sağlık (cilt bakımı ve estetik) ve moda alanında bedenle ilgili yenilikler ve akımlar genç kitlelerin ilgisini çekerken, günümüzde yaşlı kitlenin de ilgisini yönelttiği alanlar haline dönüşmektedir (Bardakçı, 2024:103). Yaşlılığın gençleşmesi kavramı, bireyin kronolojik yaşından ziyade biyolojik ve psikolojik açıdan hissedilen yaşına göre konumlandırılan bir içerik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşlının bu görünümü, yeni bir stereotip olarak perennial yaşlanma kavramını ortaya çıkarmıştır. Ersözlü ve Aydemir 'e göre (2021:20) perennial yaşlıların en önemli sosyal görünümelerinden biri çağın tüm uygulamalarına karşı öğrenme eğilimidir. Kronolojik olarak yaş almaya devam eden perennial yaşlı, çağın teknik ve teknolojik yapısına ve uygulamalarına uyum sağlarken, modanın gerekliliklerini yerine getirmektedir. Günün hobilerini edinmeye çalışan yaşlılar, öğrenme merak ve isteklerini kendilerinden beklendiği gibi geleneksel yollarla değil, bilgi iletişim teknolojileri ve geliştirdikleri uygulamalardan sağlamaktadır. Bu yeni stereotip, kronolojik olarak yaş alındığını fakat yaşsız kalılabileceğini göstermekte ve dolayısıyla bu durumun izahı çağa ayak uydurmak olarak tanımlanmaktadır. Selçuk'a göre (2022b:402) yaşlılığın gençleşmesi,

modernitenin sonucudur. Modernitenin yaşam biçimi, genç kalma eğilimini artırmaktadır. Çalışmasında, modern yaşam pratiklerinin yaşlı bireyin sosyal konumunu olumsuz etkilediğini, gençliğe daha büyük imkânlar sunduğunu ve bu durumun bireyin daha uzun bir orta yaş geçirme güdüsünü harekete geçirdiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak bu güdü, insanların yaşlanmaktan uzaklaşma ve orta yaş daha uzun yaşama isteğini ve perennial yaşlanma eğilimini artırmaktadır.

Demografik dönüşümün neden olduğu yaşlılığın sosyolojik izahı için ele alınan bir diğer kavram “yaşlılığın meslekten arındırılmasıdır”. Yaşlanan işgücü, özellikle 50 yaş ve üzeri olanlar, streotipleştirmelere, ayrımcılıklara maruz kalabilmekte, dolayısıyla yaşlı istihdamı sorunlarına neden olabilmektedir. Bu nedenle toplumsal yaşlanmanın etkili olduğu ülkelerde ciddi oranda yaşlı istihdamının önemi üzerine araştırmaların arttığı görülmektedir (Aydın, 2017; Burtless, 2013; Chang, 2025; Ennals, 1999; McMahan ve Sturz, 2006; Pazos ve Ferreira, 2024; Radović-Marković, 2013). Modernleşmenin etkisiyle toplam nüfus içerisinde artan yaşlı kitle, işgücü piyasasında dengesizlik ortaya çıkarmıştır. Modernite, çalışma koşullarını geliştirmiş, meslek tiplerini ve istihdam alanlarını artmıştır. Fakat bu gelişmelerle beraber modernleşme, gençliği ön plana çıkarırken yaşlının göz ardı edilmesine neden olan ilişkileriyle de önemli bir paradoks ortaya çıkarmıştır. Endüstri devrimi öncesi yaşlılık, iş hayatında çekilme dönemi olarak görülmüyordu. Fakat günümüzde 60-65 yaş mesleki yaşamın sonu olarak belirlenmiştir. Ortalama ömrün uzaması ve dolayısıyla emeklilikte geçirilen sürenin artması yaşlanan toplumlarda ve tüm dünyada işgücü arzı ve talebi açısından kaygı verici bir durum olarak görülmektedir (Tufan, 2003:43). Bu bağlamda işgücü arzını sağlamaya yönelik, işgücünden ayrılma yaş sınırının yükseltilmesi gibi bazı kurumsal tedbirlerle, demografik eğilimlerin olumsuz etkilerinin hafifletileceği düşünülmektedir (Radivojevic ve Nikitovic, 2010:455). Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerde daha uzun yaşam beklentisinin değiştirdiği demografik eğilimler yaşlı bireylerin, işverenlere sağladıkları deneyim, daha iyi katılım ve mentorluk gibi faydalar nedeniyle işgücünde giderek daha fazla kalmasına ve iş fırsatları için genç işçilerle rekabet etmesine neden olmaktadır (Shawn, Kim ve Jitendra, 2014:1).

Toplumsal yaşlanma ile birlikte, özellikle ileri yaşlılıkta, ortaya çıkan önemli bir sosyolojik görünüm “yaşlılığın kadımlaşmasıdır”. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin cinsiyete dayalı yaş oranlarında kadınların ciddi oranda artış gösterdiği bilinmektedir. Türkiye’de 2022 yılı verilerine göre 60-74 yaş grubu arası erkeklerin oranı %47,8 iken, kadınların oranı %52,2’dir. 75-89 yaş arasında erkeklerin oranı %40.7 iken kadınların oranı %59.3; 90 yaş ve üstünde bu oran erkeklerde %27,6 iken, kadınlarda %72,4 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2022a). Hemen hemen tüm ülkelerde yaşlı erkeklere göre, yaşlı kadın oranları daha yüksektir (Müftüler, 2018:64). Kadınların erkeklere oranla 60 yaşından başlayarak ileri yaşlılık dönemine kadar hızla artması, yaşlılığın kadımlaşması olarak tanımlanmaktadır.

Demografik yaşlanmanın gerçekleştiği tüm toplumlarda ortaya çıkan en büyük risklerden biri “yaşlılığın tekilleşmesidir”. Günümüzde eşlerden birinin ölümü veya boşanma, yaşlılıkta tekilleşme oranını artırmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün Dünya Sağlık Örgütü [WHO], 2018:22) bir raporuna göre, günümüzde birçok ülkede yalnız yaşayan yaşlı sayısının ciddi oranda arttığı belirtilmektedir. Bu rapora göre Avrupa’da 65 yaş ve üstü kişilerin yarısına yakınının yalnız yaşadığı ifade edilirken, aynı raporda Japonya gibi geleneksel yapısını koruyan bir toplumda bile geleneksel bağların yalnızlaşma karşısında çözüldüğü ifade edilmektedir.

Günümüzde bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim yaşlının sosyal hayatını zenginleştirilecek uygulamaları da ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda geçmişe göre daha farklı bir sosyal görünüm ortaya koyan yaşlının durumu, sosyolojik izah açısından “yaşlılığın dijitalleşmesi” (Selçuk, 2022a:82) olarak tanımlanmaktadır. Yaşlanma bireyin fiziksel ve biyolojik gerilemesine neden olurken, bu gerilemelerin neden olduğu olumsuzluğun ortadan kaldırılması ya da en az indirgenmesi geronteknoloji ile sağlanmaktadır (Kalınkara, 2016:515). Günümüzde artan eğitim seviyesi, yaşlının kültürel katılım, teknik bilgi ve teknoloji kullanımı konusundaki bilincini arttırmıştır. Bu bilgi donanımı, yaşlılığın neden olduğu fiziksel ve bedensel gerilemelerin olumsuzluklarını en aza indirmek için geronteknolojik içerikli yönelimleri arttırmıştır (Selçuk, 2022a:88). Dolayısıyla bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişme, sanallaşma

ve kurgusal sistemlerin aygıtlaşması (sanal ve artırılmış gerçeklik), yaşlının fiziksel yetersizliğine çözüm olanakları sunan cihazlar ve bunları kullanma becerisinin artması dijitalleşen bir yaşlılık ortaya çıkarmaktadır.

Okul yoluyla elde edilen kültürel sermaye birikimi anlamına gelen “yaşlılığın maarifleşmesi” (Selçuk, 2022a), yaşlının yapısal değişimlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. 2015-2019 yılı TÜİK verileri incelendiğinde okuma yazması olmayan yaşlı nüfus, 2015 yılında %21,9 iken, bu oran 2019 yılında %16,9'a düşmüştür. Bununla birlikte eğitim düzeylerine göre veriler incelendiğinde, 2015 yılında yaşlı nüfusun ilkökul mezun oranı %43,0, ortaokul mezunu %5,2, lise mezunu %5,6, yüksekökul mezunu ise %5,4 olduğu görülmektedir. Bu oranlar 2019 yılında ilkökul mezunu için %45.5'e, ortaokul mezunu için %7.3'e, lise mezunu için %7.5'e, yükseköğretim mezunu için ise %7.0'a yükseldiği görülmektedir (TÜİK, 2020). Bu oranlarda her geçen yıla göre kayda değer artışlar olacağı tahmin edilmektedir. Bu veriler ve nüfus projeksiyonları, maarifleşen bir yaşlılık durumunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Kültürel sermaye düzeyi yüksek yaşlı, geleneksel yaşlı algısını değiştirmekte; demografik dönüşümle birlikte bir kitlenin niteliğindeki bu değişiklik sosyolojik anlamlandırma için önemli kavram haline dönüşmektedir.

Yukarıda açıklanan tarihsel benzeri görülmemiş demografik büyümenin sosyolojik boyutu ele almalı, özellikle sağlık, engellilik, ekonomik durum, iş ve aile yapısı arasındaki bağlantıları belirlemek için boyamsal çalışmalar yapmalıdır. Tüm dünyanın demografik yapısında meydana gelen bu değişim, uluslararası düzeye uyumlu hale getirmek ve standartlaştırmak için mekanizmalar oluşturması ve nüfusun yaşlanmasından etkilenen sorunları ele almak için çok disiplinli araştırma tasarımlarının geliştirmesi gerekmektedir (Cauley, 2012:3).

Günümüzdeki yaşlılığın sosyal görünüşleriyle ilgili bazı kısıtlamalar, yaşlanmanın geleceğiyle ilgili sorunları tam olarak anlamlandırılmamasına neden olmaktadır (Vincent, Phillipson ve Downs, 2006). Bu sorunlarla mücadele için mevcut politika ve uygulamalar geleneksel varsayımların yetersizliğini göstermektedir (Klimczuk, Bambeni, Government ve Louro 2024:109). Yaşlanmanın sosyal görünüşleriyle ilgili üretilmiş varsayımlardan birçoğu, son zamanlarda meydana gelen gelişmeler ışığında ortaya çıkan yaşlanmayı tanımlamada yetersiz kalmakla beraber bu açıklamalar yeni varsayımların kapısını da aralamaktadır (Viña, Borrás ve Miquel, 2007). Yaşlılığın sosyal görünüşleriyle ilgili yapılacak çalışmalar, kronolojik duruma değil; risk farklılıklarını azaltmayı amaçlayan müdahalelere ve politikalara yönelmelidir (Waite, 2013). Çapcıoğlu ve Alpay (2021)'a göre yaşlılıkla ilgili yapılan birçok araştırma yaşlı bireyi (65 yaş ve sütün) merkeze almaktadır. Bu tip yaklaşımlar, geleneksel bir bakışla yaşlanma ve yaşlılığı, kronolojik açıdan değerlendirilmesine neden olmaktadır. Bu durum ise benzersiz gerçekleşen yaşlanma dinamiklerinin ve mevcut görünüşlerinin göz ardı edilmesine neden olabilir. Bu bakımdan yaşlının, günümüzün gelişmeleri ışığında geleceğe ilişkin sosyal yürümlerinin analiz edilmesi, gelecekte üretilecek sosyal politikalar içinde son derece önemlidir.

2. Yöntem

Yaşlılık; bebeklik, çocukluk, gençlik ve orta yaş gibi yaşamın önemli dönemlerinden biridir. Günümüzde modernitenin yaşam olanakları, teknolojik sistemlerin hayatı kolaylaştıran uygulamaları ve sağlık alanındaki gelişmeler, ortalama insan ömrünün uzamasını sağlamıştır. Bununla birlikte sanayileşme sonrası yaşanan göç, kentleşme oranlarını artırmıştır. Kadının iş hayatında daha geniş alanlarda yer edinebilmesiyle modernleşmenin neden olduğu yeni uygulamalar çekirdek aileyi daha da yaygınlaştırmıştır. Günümüzde ailelerin küçülmesi, geniş aile tipinin çözülmesi ve yaşlının aile içerisindeki konumun farklılaşması gibi yapısal değişimler, sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan bireyselleşen ilişkiler karşısında sosyal, ekonomik ve kültürel mukavemet gücün arttırmaya çalışan yaşlının durumunu ve sosyal görünüşünü etkilemektedir. Bu bağlamda bu çalışma, yaşlılığın sosyal görünüşlerinin değerlendirilmesiyle üretilecek sosyal politikalara ışık tutmayı hedeflemektedir.

Çalışma nitel bir araştırmadır ve veri elde etme tekniği olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sonrası veriler bilgisayar ortamında yazıya dökülmüş, yazıya

dönüştürülen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucu bulgular, içerikler oluşturacak şekilde sosyal yönden anlamlandırılması için küçük parçalara ayrılmıştır. Sonraki aşamada her parça kendisini tanımlayıcı bir etiketle kodlanmış, benzer konulara sahip veri parçaları aynı kod altında toplanmıştır. Son aşamada ise kodlanmış olan veri parçaları ile ilintili olan diğer kodlar aynı kategori altında toplanmıştır. Dolayısıyla bulgular eksensel kodlama (axial coding) yoluyla çözümlenmiştir (Corbin ve Strauss, 2008).

2.1. Araştırma Etiği

Çalışma Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu 02/02/2024 tarih ve 34 karar sayısı ile uygun bulunmuştur. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler, akademik ve etik ilkeler çerçevesinde belirtilen esaslara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, katılımcılara yaşının toplumdaki yeri ve yaşının sosyal yönden anlamlandırılması amacı güdüldüğü ve araştırmanın kapsamının neler olduğu anlatılmıştır. Dolayısıyla çalışma “Araştırma ve Yayın Etiği” kapsamında gerçekleştirilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu ve Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacı çerçevesinde sorunsal analiz edebilmek için, uzman görüşlerine başvurularak hazırlanan görüşme formu, katılımcılarla yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni, Konya ilinde ikamet eden 18 yaş ve üstü gruplarıdır. Araştırmanın evreninin Konya ili olarak belirlenmesinde, araştırmacının şehre olan hâkimiyeti, bu gerekçe ile örnekleme ulaşımadaki kolaylıklar ve veri toplama sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi ilkeleri göz önüne alınmıştır. Ayrıca şehrin, demografik yaşlanma özellikleri de dikkate alınmıştır.

Araştırmanın amacı gözetilerek tespit edilen sorunsal çerçevesinde benzeşik ve farklı durumlar belirlenmiş (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2014:90) ve dolayısıyla araştırmanın bu durum üzerine kurulması maksimum çeşitlilik örnekleme yoluyla gerçekleşmiştir. Çalışmada bu çerçevede boş zamanları değerlendirme alanlarında yaş, meslek, cinsiyet ve gelir durumu farklı katılımcılarla derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırma uygulamalarında evren içerisinde örneklem büyüklüğünü tespit etmek nicel araştırmalara göre daha güçtür. Araştırmanın amacı, neyin tespit edilmeye çalışıldığı, güvenilirliği ve taranan kaynak ve kullanılabilir zaman, örneklemin tespiti için önemlidir. Kısıtlı zaman ve kaynaklar nedeniyle ele alınan olgu, küçük bir örneklem tespitiyle derinlemesine araştırılabilir (Büyüköztürk vd., 2014:94; Cochran, 2007). Bu bağlamda araştırmada elde verilerin güvenilirliği açısından 34 katılımcıyla görüşülmüştür.

2.3. Uygulama ve Verilerin Analizi:

Araştırmada veri elde etme aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formları, yapılan araştırmanın kavramsal yapısına göre ve belirlenen amaç çerçevesinde gerontoloji ve yaşlılık sosyolojisi alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurularak hazırlanmıştır. Görüşme formları katılımcılarla yüz yüze olacak şekilde uygulanmış, katılımcıların ifadeleri not tutularak kaydedilmiştir. Görüşmeler iki farklı evrede tamamlanmamıştır. İlk evrede, ek kodlama yapılmayacak düzeyde benzeşik sonuçların alınması ve gerekli yeterliliğe ulaşılmış olduğu için 16. katılımcıyla görüşülmüştür. İkinci evrede ise 18 kişiyle daha görüşülerek toplam 34 kişiyle derinlemesine görüşmeler 27 günde tamamlanmıştır. Katılımcılara, verecekleri cevapların veri olarak değerlendirileceği, görüşlerinin araştırmanın amacına uygun olarak ifade edileceği ve araştırmanın hiçbir kısmında isimlerine yer verilmeyeceği belirtilmiştir. Yapılan görüşmelerin ve elde edilen verilerinin bu çalışma haricinde farklı bir amaç için kullanılmayacağı, “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği”nde belirlenen standartlara göre raporlanacağı ve çalışmanın hiçbir aşamasında çıkar çatışmasının olmadığı katılımcılara açıkça belirtilmiştir. Ayrıca görüşme formunda yer alan gerontolojik içerikli kavramların katılımcılar tarafından daha net anlaşılması için bilgiler verilmiş ve konularla ilgili açıklamalarda bulunulmuştur.

Çalışmada verilerin analizi edilmesiyle bulgular küçük parçalara ayrılarak kodlanmış ve benzer kodlar aynı tema altında toplanarak kategoriler oluşturulmuştur.

3. Bulgular

Eksensel kodlama yoluyla çözümlenen veriler kodlanarak temalar oluşturulmuştur. Daha sonra temalar, oluşturulan kategorilerle tablolandırılmıştır. Tablolar altında katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir. Görüşmelerin analizlerinde 16. görüşme değerlendirmesinden sonra sonuçlar ek kodlamaya gerek duyulmayacak, tüm değişkenleri kapsayacak şekilde, maksimum seviyede olduğu görülmüş, dolayısıyla tatmin edici veri doygunluğuna ulaşılmıştır. Çalışmada veri doygunluğuna ulaşılmış olsa da daha fazla katılımcı dâhil edilerek, ifade çeşitliliği artırılmış, farklı bakış açıları analize dâhil edilmiştir. Bu bakımdan toplam 34 katılımcıyla görüşülmüştür. Katılımcıların 15'i kadın 19'u erkektir. Kadınlar "K", erkekler "E" harfiyle aynı yaş ve cinsiyette olan katılımcıların ayırt edilebilmesi için "1" sembolü kullanılarak katılımcılar yaşlarıyla kodlanmıştır.

Tablo 1. Geçmişteki ile Günümüzdeki Yaşlar (40-50-60-70) Arasında Fiziksel Farklılıklarla İlgili Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 29K, 42E, 45E, 49E1, 54K, 52E, 53E, 56E, 67E	Farksız	
28K, 27K, 29E, 32K, 33K, 37K 38E, 39K, 40K, 40K1, 42K, 42K1, 45E1, 45E2, 48E, 48K, 49E, 50E, 57E, 57E1, 59K, 61E, 68K, 72E	Farklı	Yaşlılığın Gençleşmesi

Geçmiş ile günümüz arasındaki yaşlanma (yaş alma) arasındaki fiziksel farklılıklarla ilgili oluşturulan kategoride katılımcıların büyük bir çoğunluğu, günümüzde yaş alan bireylerin daha bakımlı olduğu ve dolayısıyla daha genç görünüme sahip olduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Geçmişe göre günümüzde daha farklı bir yaşlanma sürecinin olduğunu ifade eden katılımcılardan bazılarının görüşleri **28K** "Küçükken ben 40 yaşındaki kişiler yaşlı gibi gelirdi. Ama şimdi 40 yaşında arkadaşlarım var. Akran gibi sayılırız. Eskiden yaşlılarla yetişkinler ve gençler arasında fark vardı. Şimdi ise çok ileri yaş olmadıkça aynı sohbetleri ediyorlar", **39K** "Eskiden büyükler çok yaşlı gelirdi bana. Ben onların yaşına geldim ama ben hala genç hissediyorum kendimi. Belki benimle alakalı bir şey ama eskiden daha çabuk yaşlanıyordu sanki insanlar", **45E1**, "Geçmişte 35 yaş bana çok büyük gelirdi, şimdi ise oldukça genç duruyor, kozmetik ve estetik gibi gelişmeler genç görünüm için önemli gelişmeler", **45E2**, "Fiziksel olarak daha geç yaşlanıyor, fakat zihinsel olarak daha erken yıpranıyor", **50E**, "Fiziksel olarak eskiler daha dayanıklı, fakat günümüzde daha uzun yaşıyorlar ve genç görünüyorlar", **57E**, **61E** "Eskiden 50-55 yaşlılık için bir sınırdı. Ama ben bu yaşında kendimi yaşlı hissetmiyorum. Sağlıklıyım. Saçında aklar olmazsa 40'lı yaşlarda gibiyim", **72E** "Eğitimle ilgili olduğunu düşünüyorum. Eğitim seviyesi artıkça toplumda yaş algısı farklılaşıyor. 60 yaşındaki eğitilmiş kendine iyi bakan bilinç bir insan ile tam tersi durumdaki biri aynı görüntüye sahip olmaz. Eğitilmiş daha dinç durur bana göre" şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Geçmiş ile günümüzde yaşlanma arasında fark olmadığını düşünen katılımcılar ise **26E** "Çok fazla bir fikrim yok. Yaş yaştır. Eskiden 50 yaşındaki kişi ile şimdi 50 yaşındaki kişi arasında nasıl fark olsun ki", **45E**, "Fiziksel değişim zamanla kaçınılmaz", **29K**, "kadınlar daha çok yıpranıp daha erken fiziksel çöküntü oluyor", **42E**, "Eskiden hastalıklar yoktu. Şimdi daha çok", **67E** "Yaşını alan insan belirli bir zaman sonra düşkünleşiyor. Hangi zaman olursa olsun. Şimdi sağlık daha iyi eskisine göre ama eskiden yaşlılık vardı şimdi de var", **54K** "Sağlığına iyi bakan genç kalır. Neşeli olan genç kalır. Eskiden nasılsa şimdide aynı" şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Tablo 2. Kadınların ve Erkeklerin Ortalama Yaşam Süresine İlişkin Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 28K, 27K, 29K, 37K, 38E, 39K, 40K, 40K1, 42E, 45E1, 45E2, 48E, 48K, 49E,	Evet	Yaşlılığın Kadınlaşması

49E1, 50E, 52E, 53E, 56E, 54K, 57E, 57E1,
61E, 67E, 68K

29E, 42K1, 45E, 59K, 72E

Eşit

32K, 33K, 42K

Hayır

Yaşlılığın kadınlaşması, özellikle ileri yaşlılık dönemlerinde kadınların erkeklere göre daha uzun yaşaması nedeniyle oluşan demografik durumu tanımlamak için kullanılmaktadır. Bu demografik durum, kadınların daha uzun yaşaması nedeniyle yaşlı kadın nüfusunun erkeklere göre daha yüksek bir oranda olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda kadınların ve erkeklerin ortalama yaşam süresinin değerlendirildiği kategoride katılımcıların büyük bir çoğunluğu, kadınların daha uzun süre yaşadıklarını, erkeklerin kadınlara oranla yaşam sürelerinin daha kısa olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla yaşlılığın kadınlaşması konusunda olumlu ifadelerde bulunan katılımcılardan bazılarının ifadeleri **29K**, “*Kadınlar doğum yaptıkları için hücreleri yenileniyor, bundan dolayı daha uzun yaşıyorlar*”, **42E**, “*Erkeklerin iş stresi daha çok olduğu için kadınlar daha uzun yaşıyor*”, **45E1**, “*İş hayatı ve ev hayatı gibi sorumluluklar kadınların enerjik ve üretken olmasına dolayısıyla uzun yaşamalarına neden oluyor*”**48E, 52E, 56E**, “*Kadınlar daha çok çile çekmelerine rağmen erkeler daha erken vefat ediyor. Çevremde yaşlı çiftlerden tek kalanların geneli kadın*”, **49E** “*Toplumda kadın sayısı ve erkek sayısı eşit gibi. Nüfus sayımlarında genelde bir dengenin olduğu söyleniyor. Erkekler daha kısa yaşadığını düşünüyorum*”, **49E1**, “*erkeklerin sorumluluklarının fazla olmasından dolayı, kadınlar daha uzun yaşıyor*”, **54K** “*Kadın ve erkek ömrü birbirinden farklı. Kadınların genetik sebeplerle daha uzun yaşadıklarını biliyorum. Dolayısıyla erkekler daha kısa ömürlü kadınlara göre*”, **57E** “*Bizim köyü düşündüğüm zaman kadınlar daha uzun ömürlü, erkekler daha erken vefat ediyor. Geneli bilemem*”, **67E** “*Kadınlar daha uzun yaşıyor*”, şeklindedir. Her iki cinsiyet arasında eşit bir yaşam süresi olduğunu düşünen katılımcılar **29E**, “*Çok bir fikrim yok. Hemen hemen eşit olduğunu düşünüyorum*”, **72E** “*Çok fark etmiyor. Kadın ya da erkek sağlıklı olan daha uzun yaşıyor*” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Erkeklerin daha uzun ömrü olduğunu düşünen katılımcılar ise **32K** “*Erkeklerin daha uzun yaşadığını düşünüyorum. Sağlıklarına erkekler daha iyi bakıyorlar bence*”, **33K** “*Kadın daha çok yıpranıyor. Çalışmasa bile çocuk ev işleri daha yıpratıcı bu nedenle kadınlar daha çabuk yaşlanıp daha erken vefat ediyorlar*”, **42K** “*Erkekler daha uzun yaşıyor*” ifadelerinde bulunmuşlardır.

Tablo 3. Geçmişteki ile Günümüzdeki Yaşlıların Kültürel Sermaye Düzeylerine İlişkin Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 28K, 27K, 29K, 29E, 32K, 33K, 37K, 38E, 39K, 40K, 40K1, 42E, 42K, 45E1, 45E2, 48E, 48K, 49E1, 50E, 53E, 54K, 52E, 56E, 57E, 57E1, 59K, 61E, 67E, 72E	Eğitilmiş	Yaşlılığın Maarifleşmesi
42K1, 45E, 49E, 68K	Aynı	

Yaşlılığın maarifleşmesi kelime anlamı olarak eğitilmiş yaşlı kitle anlamına gelmektedir. Maarifleşme, okul yoluyla elde edilen kültürel sermaye düzeyine işaret etmektedir. Dolayısıyla yaşlılığın maarifleşmesi, eğitim seviyesinin arttığı yaşlı kitlenin demografik yapı içerisinde sosyal görünümünü açıklamak için kullanılmaktadır. Günümüzdeki yaşlıların eğitim düzeylerinin geçmişe göre durumunun değerlendirildiği kategori incelendiğinde, katılımcılardan biri haricinde tamamı günümüzde yaşlıların eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade ettikleri görülmektedir. Yaşlılığın maarifleştiğini düşünen katılımcılar, **26E** “*Eskisine göre daha çok okuyan vardır diye düşünüyorum*”, **28K** “*Şimdi herkes üniversite mezunu. Şu an ki yaşlılar eskilere göre daha çok eğitilmiştir bence*”, **27K** “*Çok fikrim yok ama şu an daha çok ve yüksek okul mezunu olabilir diye düşünüyorum*”, **29K**, “*yıl geçtikçe eğitim düzeyi daha çok ilerliyor*”, **48E** “*Özellikle bizim kuşakla beraber yaşlanacak kitlenin eğitim seviyesi daha çok yükselecektir. Eski dönemlere göre şu an yaşlılar daha eğitilmiştir diye düşünüyorum*”, **42K, 49E1**, “*Daha yüksek*

olduğunu düşünüyorum”, 45E1, “geçmişte okuma oranları düşüktü, şimdi ise eğitilmiş ve kültürlü yaşlılar daha çok, teknolojinin bunda ciddi etkisi var, “54K “Günümüzdeki eğitim seviyeleri oldukça yüksek. Şimdiki yaşlıları bilemiyorum ama gelecekte çok daha yüksek eğitim seviyesine sahip yaşlılar olacaktır”, 57E “Daha fazladır”, 61E “Şimdiki yaşlıların eğitim seviyesi eski yaşlılara göre daha yüksek”, 67E “Eskiden okuma olanakları çok olmadığı için şu an yaşlılar eğitim seviyesini düşüktür. Ama ilerde daha çok olacak diye düşünüyorum”, 72E “Yaşam koşulları eğitim seviyesini etkiler. Geçmiş dönemlerde koşullar çok uygun olmadığı için seviyeler düşüktür. Ama şimdi ve ilerde oldukça yükselecektir” şekliyle düşüncelerini ifade etmişlerdir. Fark olmadığını düşünen bir katılımcı ise, *45E, “Kültürel aktarım yetersiz ve gelişime kapalı”, 49E “Çok bir farklılık yok bence. Çok fikrim yok”* şeklinde konu ile ilgili düşüncesini aktarmıştır.

Tablo 4. Yaşlıların Teknoloji Kullanımına İlişkin Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 29E, 29K, 32K, 33K, 37K, 38E, 39K, 40K, 40K1, 48E, 42K, 42E, 45E, 48K, 49E, 50E, 52E, 54K, 57E, 57E1, 59K, 61E, 67E, 72E	Mümkün	Yaşlılığın Dijitalleşmesi
28K, 42K1, 45E1, 45E2, 49E1, 68K	Nadir	
27K, 53E, 56E	Mümkün Değil	

Yaşlılığın dijitalleşmesi, hayatı göreceli olarak zenginleştiren öncü teknolojilerin yaşlılar arasında kullanım yaygınlığını ifade etmektedir. Özellikle yaşlılıkla birlikte fiziksel ve biyolojik gerilemelerin neden olduğu işlevsel aksamaların, teknolojik ürünlerle ödüllenebilmesi, uzun bir yaşlılık süreci içerisinde yaşlının teknoloji ile olan bağımlı güçlendirmektedir. Yaşlıların teknoloji kullanımı ile ilgili ilerde yaşamlarını kolaylaştırması hakkındaki düşüncelere ait oluşturulan kategori incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu, teknolojinin yaşlılar arasında yaygınlaştığını ifade ettikleri görülmektedir. Yaşlılığın dijitalleşmesi konusunda olumlu şekilde ifade edilen katılımcılar *26E, “Yaşlılar hangi açıdan kullanacak bilemiyorum ama teknoloji her türlü yaşamı kolaylaştırır diye düşünüyorum”, 29E, “Bazı yapamayacakları ve ulaşamayacakları durumlar için teknolojinin kullanılması yaşlının yaşamını kolaylaştıracak diye düşünüyorum”, 29K, “ Yaşlıların teknoloji kullanması hayatlarını daha çok kolaylaştırıyor”, 32K, “Bizimde hayatımızı büyük ölçüde kolaylaştırdığı için yaşlılarında kolaylaştıracaktır. Daha gelişmiş teknolojiler yaşlıların birçok işlerini çözmek için kullanılabilir”, 42K, “Kolaylaştırır ama kullanabilen için”, 49E, “Evet. Yaşlandııkça daha çok kullanmak lazım teknolojiyi. Çünkü hayatı oldukça kolaylaştırmakta. Yaşlandııkça azalan gücün yerine teknolojinin sağladığı kolaylıklar kullanılabilir”, 61E, “Paramızın yettiği kadar teknolojiden faydalanıyoruz. Hayatın vaz geçilmez özelliklerinden biri. Hayatımızı kolaylaştırıyor”, 67E, “Yaşlılarda özellikle sağlık açısından kullanımı yaygınlaşıyor”, 72E, “Teknolojinin gelişmesiyle herkesin hayatı kolaylaştırdı. Bizim gençliğimizde telefon yoktu. Şu an herkese ulaşabiliyorsun. Sağlık içinde kullanılan araçlar ömrü uzamasında etkili. Bu nedenle yaşlılarda gençlerden daha yaygın kullanıldığını düşünüyorum”* şeklinde düşüncelerini paylaşmışlardır. Çok etkili olmayacağını düşünen bir kişi *28K, “Çok fazla faydası olacağını düşünüyorum”, 45E1, 49E1, “sosyal medya haricinde ciddi teknolojileri kullanamazlar”* yaşlıların teknoloji kullanabilme becerisinin olmadığını düşünen bir katılımcı ise *27K, “Yaşlıların teknolojiyi kullanabileceklerini sanmıyorum” 56E, “Yaşlılar teknolojiyi gerçek düzeyde kullanmıyor, daha çok sosyal medya kullanıyorlar”,* şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Tablo 5. Yaşlıların Yalnızlaşmasına İlişkin Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 28K, 29K, 27K, 40K, 45E, 68K	Birlikte	Yaşlılığın Tekilleşmesi
29E, 32K, 33K, 37K, 38E, 39K, 40K1, 42E, 42K, 42K1, 48E, 45E1, 45E2, 48K,	Bireysel	

49E, 49E1, 50E, 52E, 53E, 54K, 56E,
57E, 57E1, 59K, 61E, 67E, 72E

Yaşlılığın tekilleşmesi, günümüzde daha çok yalnız kalan yaşlı sayısının artışı ifade etmek için kullanılmaktadır. Günümüzde yaşlıların aile içerisindeki yeri ile ilgili düşüncelerin incelendiği kategoriye ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun yaşlılığın tekilleşmesi konusundaki literatüre uygun ifadelerde buldukları görülmektedir. Yaşlıların geçmişe göre günümüzde daha bireysel bir hayat sürdüğünü ifade eden katılımcılardan bazıları **33K** “Artık eski dönemlerdeki gibi geniş aileler yok. Yaşlılarda zaten eskisi gibi beraber yaşamak istemiyorlar”, **38E** “Ben küçükken babaannem bizim evimizdeydi. Ama artık eskisi gibi yaşlılar çocuklarıyla kalmıyorlar”, **39K** “Eskiden hep birlikte kalırdı. Evler küçük olsa da birçok aile annesine babasına bakardı. Ama günümüzde böyle bir durum yok. Çok düşkünler belki ama onlarda bakım evlerinde yaşıyorlar”, **42E**, “Gençler kendi hayatlarına bakıyorlar, Yaşlıları umursamıyorlar”, **42K** “Geçmişte geniş aileler vardı. Ama artık yaşlılar kendi evlerinde yaşıyor. Çocuklar yardımcı oluyor ama gittikçe bir uzaklaşma var”, **45E1**, “Yaşlılara eskisi gibi değer verilmiyor, Çocuklar anne ve babalarından uzaklaşıyor haliyle yalnızlaşma artıyor, bu nedenle huzurevlerini tercih ediyorlar”, **50E**, “Aile hayatında yaşanan bireyselleşme yaşlıların yalnızlaşmasını sağladı”, **52E**, “Günümüzdeki yaşam koşulları ve koşuşturmaca insanları birbirinden uzaklaştırıyor, herkes yalnız”, **49E1**, **56E**, “Günümüzde yaşlılar genelde yalnız bırakılmıştır. Büyük aile yerini çekirdek aileye bırakmıştır”, **72E** “Eskiden tabi her şey daha farklıydı. Şimdi daha farklı. Yaşlı yalnız bırakılmazdı. Şimdi yaşlılar gençlerden farklı değil” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Aksini düşünen katılımcılardan **27K** “Yaşlandıkça meydana gelen olumsuzluklar nedeniyle bakıma muhtaç hale gelinmesi durumunda çocukların bakımı üstleniyor”, **26E** “Yaşlılar genelde oğulları ya da kızlarının yanında kalıyor”, **28K** “Genelde kız çocuklarının bakımı üstlendiğini görüyorum” **29K**, “Ailenin çınarı oldukları için sevgi ve saygıyı hak ediyorlar, birlikte olunması önemli”, diyerek düşüncelerini paylaşmışlardır.

Tablo 6. Demografik Yaşlanma ve İşgücü Arzı Arasındaki İlişkiye Ait Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
39K, 40K1, 42E, 45E2, 48E, 54K, 56E	Çalışmalı	
26E, 28K, 27K, 29K, 29E, 32K, 33K, 37K, 38E, 40K, 42K, 42K1, 45E, 45E1, 48K, 49E, 49E1, 50E, 52E, 53E, 57E, 57E1, 59K, 61E, 67E, 68K, 72E	Çalışmamalı	Yaşlılığın Meslekten Arındırılması

Toplumun yaşlanması karşısında işgücü arzında meydana gelen değişikliklere ilişkin kategori incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğu yaşlılığın meslekten arındırılması konusuna olumlu yaklaşıtları görülmektedir. Yaşlılıkla beraber yaşının çalışma hayatından geri çekilmesi gerektiğini düşünen katılımcıların düşünceleri, **29K**, “Yeni nesiller için iş olanakları açılması için belli bir yaşta işi bırakmalılar”, **38E** “Yaşlılar çalışamaz zaten başka çare aramak lazım”, **42K** “Ömrü boyunca çalışmış. Yaşlanınca dinlenmesi lazım”, **49E**, **49E1**, “Ülke açısından sorun olabilir. Ama ömür boyu çalışma diye bir şeyde olmaz”, **42E**, “Nüfus yoğunluğuna göre değerlendirilmelidir. Eğer genç nüfus yoğunsa emekli edilmeliler, az ise emeklilik yaşı yukarı çekilmelidir”, **50E**, “Emeklilik yaşı yükseltilmeli, yaşlıların tecrübelerinden faydalanılmalı”, **57E**, “Her insan belirli bir süre sonra emekliliğin yolunu gözliyor. Arkada kalanlar düşünsün”, **61E**, “Hayat şartları kimi ne kadar zorlarsa ve sağlık durumu ne kadar el verirse duruma göre davranmak lazım”, **67E**, “Belli bir zaman sonra çalışmanın ne kişiye nede ülkeye katkısı olur”, **72E**, “Yaşlılık hatta biraz daha öncesi yaradılış gereği dinlenme vaktidir. İşgücü olarak görülmemesi gerekir” şeklindedir. Yaşının meslekten arındırılmasının olumsuz olduğunu düşünen katılımcılar ise **39K**, “İşgücü durumunu ayarlamak lazım. Çok fazla genç yaşlıların yapacağı işi yapıyor. Yaşlılara daha kolay işler verilerek dengelenebilir”, **48E** “Sağlıklı olanların çalışması sağlanabilir”, **42E**, “İşgücü istismar edilen bir konu, yaş tecrübe demektir,

bu nedenle işgücünde kalması gerekir, **54K**, “Sağlıklı oldukça hem ülke için hem de kendisi için çalışmasında bir sorun görmüyorum” şeklinde düşüncelerini paylaşmışlardır.

Tablo 7. Demografik Yaşlanmanın Sosyal Güvenlik ile İlişkisine Ait Kategori

Katılımcı	Kod	Tema
26E, 28K, 27K, 29K, 29E, 32K, 37K, 40K, 42K, 42E, 42K1, 45E1, 45E2, 48K, 49E1, 50E, 52E, 53E, 54K, 56E, 57E1, 67E	Olumsuz Etkiler	Ekonomik Baskı
33K, 38E, 39K, 40K1, 48E, 45E, 49E, 57E, 59K, 61E, 68K, 72E	Olumsuz Etkilemez	

Daha uzun bir ömrün sosyal güvenlik açısından etkilerinin incelendiği kategoriye ilişkin veriler analiz edildiğinde, toplumun yaşlanmasının ülke ekonomisi üzerinde etkilerinin olumlu ve olumsuz olacağını düşünen katılımcıların eşit olduğu görülmektedir. Toplumsal yaşlanmanın sosyal güvenlik harcamaları bakımından ülke ekonomisine baskı oluşturacağını düşünen katılımcılar, **26E** “Olumsuz etkileneceğini düşünüyorum”, **28K** “Olumsuz etkiler”, **27K** “Olumsuz etkiler”, **29E** “Olumsuz etkilenir. Fakat bunca yıl çalışmış yaşlının haklarının korunması ve maaşının düzenli olması da önemli”, **32K** “Etkiler fakat çok olumsuz etkileneceğini düşünmüyorum”, **48K**, “emekli sayısının artması, toplumda çalışan sayısının azalması anlamına gelir, bu durum ciddi sorunlara neden olabilir”, **49E1**, “Emekli sayısının artması ülke ekonomisine sosyal güvenlik bağlamında olumsuz etkiler, çalışanlardan kesilen emekli ücretleri, şu anki emeklilere ödenmekte, çalışmada, üretmeden sağlanan kazançlı kişi sayısının artması ekonomik baskı oluşturur”, **50E**, “Çalışmadan kazanç, ülke ekonomisine ciddi bir baskı oluşturabilir”, **67E** “Çalışmadan kazanmak, parayı veren kişi için elbette sorun oluşturur. Bu nedenle çok emekli daha çok masraf demektir ülke ekonomisi için” **42E**, “Devletin yükü artar, olumsuz etkiler”, **52E**, “Uzun ömür devletin mali düzenini zorlayabilir, yaşlıya yönelik yeni politikalar geliştirilmelidir, şekilde ifadelerde bulunmuşlardır. Sosyal güvenlik harcamalarının olumsuz bir etki oluşturmayacağını ifade eden katılımcılar ise, **33K** “Olumsuz etkilenmez”, **38E** “Olumsuz etkileneceğini düşünmüyorum. Sistemi kurulmuş bir düzende herkesin rahat olabileceği bir ekonomi olabilir bence”, şeklinde düşüncelerini paylaşmışlardır.

Tartışma

Bu çalışma, giderek daha hızlı bir şekilde yaşanan demografik yapının sosyal görünümünü ortaya koyabilmeyi amaçlamaktadır. Son zamanlarda kronolojik yaşa ve sorunlarına odaklanan çalışmaların çeşitliliği dikkati çekmektedir (Akbaş, Yiğitoğlu, ve Çunkuş, 2020; İ. Aydın ve Tütüncü, 2021; Çunkuş, Yiğitoğlu, ve Akbaş, 2019; Genç ve Dalkılıç, 2013; Karakaya ve Işıkhana, 2023; Parlak Demir, 2017; Şen ve Üstün, 2024; Teke, Kütük, Pektaş, ve Ekmen, 2022). Kronolojik yaşlanmanın yanında eşsiz gerçekleşen günümüz yaşlanma dinamiklerinin de göz önüne alınması büyük önem arz etmektedir.

Yaşlanan demografik yapılar için geliştirilecek politikalar hem toplum için hem yaşlı bireylerin sosyo-kültürel ve ekonomik katılımı için gereklidir. Gençleşen, dijitalleşen, maarifleşen yaşlılık toplumun ve yaşlının menfaatine gerçekleşen bir durumu ifade etmektedir. Bu çalışma, 30 yıl önce yapılmış olsaydı, bu şekilde bir sosyal görünüm ortaya çıkma ihtimali çok düşük olacaktı. Günümüzde yaşlılığı toplum ve birey için daha iyi bir serüvene dönüştürülmesini sağlamak, sosyal politikalara yön vermek, yaşlının aktif, saygın ve gururlu katılımını sağlamak yaşlılığın yapısında ve sosyal görünümünde meydana gelen değişimler çerçevesine göre yeni bakış açıları geliştirmek, yaşlanan toplumlar için son derece önemlidir.

Her bireyin eşsiz yaşlanma kriteri göz önüne alınarak yaşlılığın sosyal ve mesleki hayattan soyutlanması ve yalnızlaştırılmasıyla mücadele edilmesi gerekmektedir. Yaşlının katılım gerçekleştirebileceği sosyal ve ekonomik alanların açılması, kuşaklararası bağ kurulması, fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklarını koruyabilecekleri programlar oluşturulması ve işgücü arzına yönelik önlemler alınması önemli tedbirler arasında görülmektedir. Dolayısıyla toplumsal

yaşlanma ile demografik yapıda meydana gelen değişikliklerin, toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik yapısında meydana getireceği etkiler kontrol altına alınabilir ve olası sorunların önene geçilebilir.

Sonuç

İnsanın yaşam seyrinin dönemlerinden biri olan yaşlılık, günümüzde demografik olarak artan yaşlı oranı nedeniyle yaşlanma süreçlerini de içine alarak önemli bir çalışma alanı haline dönüşmüştür. Modernleşmenin etkisiyle (sosyo-ekonomik ve kültürel) yaşlının toplum içerisinde konumu düşerken, yaşamın zorlukları ile mücadele içerisinde olan yaşlı birey, zorluklarla karşı kendisini koruyacak önemi alma gereksinimi duymaktadır. Bu mücadelede daha uzun bir orta yaş ve yaşlılık dönemi yaşayan bireyler, geleneksel bakış açısıyla yaşlı, atfedilen algıları (bakıma muhtaç, düşkün, değişime dirençli, sosyal etkileşim gücü zayıf) yıkmak ve aktif nüfusun merkezinde rol üstlenme gayreti içerisine girmiştir. Yaşlı bireylerin yaşam biçimini-kalitesini geliştirmesi ya da bunları gençlik dönemlerdeki standartlara uygun devam ettirme eğilimi ve sağlıklı yaş alma prensipleriyle hayatını tasarlaması, günümüzde daha bilinçli hareket eden ve sağlıklı yaşam tarzını benimseyen kitlenin artmasını sağlamıştır. Modernite bedeninin inşası üzerinde etkili olmuştur. Daha uzun süre genç görünüme sahip olmak, yaşlının toplum içerisindeki konumunu etkilemektedir. Çağdaş bakış açısı, bedene atfedilen değeri arttırmakta ve dolayısıyla yaşlı kitlenin bu değere olan talebi, genç görünüme sahip olma eğilimini körüklemektedir.

Yaşlı oranının arttığı toplumlarda demografik olarak görülen en belirgin yapısal değişimlerden biri yaşlı kadın oranının erkeklerinkine göre artmasıdır. Hemen hemen tüm toplumlarda artan yaşlı kadın nüfusu göze çarpmaktadır. Tam olarak nedeniyle ilgili somut gerekçeler bulunmayan bu durum yaşam tarzı, sosyo-kültürel etkenler, biyolojik ve genetik özelliklerle açıklanmaktadır. Kadın olmak, kırılğan kitle içerisinde değerlendirilmek için yeterli iken, hem yaşlı hem de kadın olmak bu kırılğanlık düzeyini daha çok artırmaktadır. Bu bağlamda yaşlılığın kadınlaşması yönünde gerçekleşen demografik değişimi göz önüne alarak sağlık, ekonomik, sosyal ve kültürel politikalar geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Geleneksel dönemlere göre yaşlının yapısal değişim yaşadığı en önemli alanlardan biri yaşlının eğitim seviyesindeki değişimdir. Kültürel sermaye, bir bireyin sosyalleşme yoluyla elde ettiği öğrenmeleri içermektedir. Özellikle okul yoluyla elde edilen akademik öğrenmeleri içeren kültürel sermayenin düzeyi, günümüzde geçmişe göre yaşlı kitle arasında artış göstermektedir. Özellikle “X ve Y” kuşakları ile birlikte kültürel sermaye düzeyinin önemli oranda artacağı düşünülmektedir. Kültürel sermaye bireyin, sosyo-kültürel ve ekonomik katılım düzeyini önemli ölçüde etkilemektedir. Dolayısıyla maarifleşen bir yaşlılık süreci, geçmiş dönemlerdeki yaşlılara göre bireyin sosyo-kültürel etkileşimini değiştirmiştir. Daha eğitilmiş yaşlı bireylerin sosyo-kültürel katılım gerçekleştirebileceği alanların sınırlı olması, yaşlanan toplumlar için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Eğitim seviyesi yükselen yaşlı kitlenin sosyal ve kültürel katılım sağlayabilecekleri alanların oluşturulmasına yönelik politikaların yetersizliği, günümüzde önemli bir sorunsala işaret etmektedir.

Bilgi iletişim teknolojisi alanındaki gelişmeler göreceli olarak bireylerin hayatını zenginleştirmektedir. Modern toplumlarda bilginin hızlı elde edilmesi, paylaşılması ve işlenmesi büyük önem arz etmektedir. Önemli bir pazar haline dönüşen bu teknoloji, nüfusun ihtiyaçlarını karşılamak için kendini sürekli geliştirmektedir. Günümüzde yaşlı kitlenin hızla yükselişi bu teknolojinin pazar arayışlarını *geronteknoloji* alanına yönelmesine neden olmuştur. Yaşlı bireyin aktif bir yaşama süreci geçirebilmesi için yaşlanmanın biyolojik ve fiziksel gerilemesinin etkilerini azaltan teknolojik cihaz ve uygulamalar, son dönemlerde önemli ölçüde gelişmiştir. Araştırma bulgularında teknolojinin kullanımı konusunda zorluk yaşamayan, mevcut sistemleri mümkün olduğunca takip eden ve fiziksel zorlukları ortadan kaldıran teknolojilere karşı eğilimin arttığı bir yaşlı profiline dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bilgi iletişim alanında sürekli kendini

güncelleyen teknolojik yapılara uyum sağlanabilmesi ve gelişmelerin takip edebilmesi için yaşlılar adına ömür boyu öğrenme modelleri üretilmelidir.

Günümüzde demografik yaşlanma ile yaşlının yaşadığı sorunlardan biri de yalnızlaşmadır. Yaşlının yalnızlaşması aslında günümüz aile yapısı ile doğrudan ilgilidir. Geleneksel aile yapısının çözülmesiyle ortaya çıkan çekirdek aile sistemi, evli çiftlerin kendi barınma alanlarını kurmalarıyla gerçekleşmektedir. Evlenme yoluyla ebeveynlerinden ayrılma, yaşlılığın tekilleşmesinde önemli etkenlerdir. Bununla beraber emekli olmak, karı-kocadan birinin kaybı, başkasına bağımlı olma duygusu ve ekonomik etkenler gibi sebepler yalnızlaşmayı etkilemektedir. Bu bağlamda sosyal sermaye bağlarını güçlendirmek ve sosyal katılım projeleri büyük önem taşımaktadır. Özellikle dijitalleşmenin hızlandığı günümüzde yaşlının sosyal sermaye bağlarını sağladığı önemli aygıtlar haline gelen teknolojik ürün kullanımı konusunda dijital okur-yazarlık hizmetleri, yaşlıların yalnızlaşmasının ve dijital yollarla istismar edilmesinin önüne geçilmesi etkili bir önlem olarak değerlendirilebilir.

Günümüzdeki yaşlılığın önemli bir sosyal görünümü de işgücü talebi karşısında işgücü arzının yetersiz kalmasıdır. İşgücü talebi, toplumun ekonomik olarak çalışan nüfusa olan ihtiyacını nitelemektedir. Demografik yaşlanma aktif nüfusun azalması, emekli olan kişilerin sayısının artması, piyasa ekonomisinin işgücü talebine karşılık bulamaması sonucunu doğurmaktadır. Makroekonomi bağlamında demografik yaşlanma, genç nüfus azalması riskine karşı, ülke ekonomisi açısından üretimin aksaması sonucunu doğuracak gelişmelere neden olabilir. Çalışma potansiyeli olan bireyler için yaşlı istihdamının ülke ekonomisine olumlu yansımaları bulunmaktadır. Yaşlı istihdamında önemli hususlardan biri fiziksel koşulların uygun hale getirilmesidir. Yaşlı işgücünü ekonomik sistemin bir parçası haline getirmek, değerli olan işgücü potansiyelinin yitirilmesini engellerken, yalnızlaşma ve ekonomik bazı bireysel sorunlar için de çözüm oluşturmaktadır. Demografik yaşlanmanın gerçekleştiği toplumlarda sosyal, ekonomik ve kültürel katılımın yanında işgücü arzına yönelik dengesizliklerin ortadan kalkması için yaşlı istihdamı önemli bir sosyal olgu olarak değerlendirilmektedir.

Ortalama ömrün uzaması, yaşlılıkta geçirilen sürenin artması anlamına gelmektedir. Yaşlanan toplumlarda işgücü talebi ve arzı arasındaki yaşanan dengesizliğin yanında, üretmeden sosyal güvenlik harcamalarından faydalanan fert sayısının artması, ekonomik açıdan devlete baskı oluşturabilmektedir. Hızla yaşlanan gelişmiş ülkeler, emeklilik yaşlarını yükseltmekte dolayısıyla daha uzun çalışıp daha kısa emeklilik dönemini teşvik etmektedir. Toplumların yaşlanma hızları için üretilen nüfus projeksiyonları, emeklilik yaşı ile ilgili yeni düzenlemelerin yapılması gerekliliğini ön görmektedir.

Sonuç olarak yaşlı bireyler, dönemin ve günün koşullarından önemli derece etkilenmekte ve günümüzdeki yaşlanmaya kronolojik merkezli gerçekleşen yaklaşımlar, yaşlıların dışlanmasına, yalnızlaşmasına ve *artık* bir kitle olarak görünmesine neden olabilmektedir. Bu nedenle kronolojik eğilimlerden ziyade eşsiz gerçekleşen bireysel süreçlere eğilim gerçekleştiren çalışma ve politikalara yönelme önem taşımaktadır. Günümüzdeki yaşlılığın sosyal görünümü, gelecekteki sosyal politikalara yön vermektedir. Yaşlılığın sosyal görünümü demografik zorlukların üstesinden gelme, demografik değişmelere adaptasyon ve yaşlılığın geleceğine ilişkin varsayımların tespiti için önemlidir. Bu nedenle yaşlanmanın dinamikleriyle ilgili yapılan ve yaşlı soruları için gerçekleştirecek olan politikaların şekillenmesi, geleceği ön gören projelerin üretilebilmesi için yaşlılığın sosyal yörüngelerinin tespit edilmesi yönelik çalışmalara daha çok ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

- Akbaş, E., Yiğitoğlu, T. G., ve Çunkuş, N. (2020). Yaşlılıkta Sosyal İzolasyon ve Yalnızlık. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 4540–4562. <https://doi.org/10.26466/opus.648658>
- Akın, G. (2003). İnsanın Ortaya Çıkışı ve Toplumsal Davranışları. In *Yaşlılık Disiplinleri Arası Yaklaşım, Sorunlar, Çözümler* (pp. 1–33). Odak Yayınları.

- Arun, Ö. (2013). International Spotlight: Developing a Gerontological Social Policy Agenda for Turkey. *The Gerontologist*, 53(6), 891–897. <https://doi.org/10.1093/geront/gnt071>
- Arun, Ö. (2018). Türkiye de Yaşlanma Çalışmaları Dün, Bugün, Yarın. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(2), 41–61. <https://doi.org/10.13114/mjh.2018.409>
- Aydın, A. (2017). The problems of older workforce in working life: The case of Kırklareli. *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1632–1646. <https://doi.org/10.14687/JHS.V14I2.4603>
- Aydın, İ., ve Tütüncü, Ö. (2021). Pandemi Sürecinde Yaşlılık ve Rekreasyon. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 32(1), 42–47. <https://doi.org/10.17123/atad.948495>
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Pegem Akademi Yay.
- Bardakçı, Ö. M. (2024). İnsanın Üçüncü Çağı: Yaşlılık Üzerine Sosyolojik Tartışmalar. *Sosyal ve Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 10(20), 89–107. <https://doi.org/doi.org/10.25306/skad.1482121>
- Birren, J., ve Binstock, R. . (2006). *Handbook of Aging and Social Sciences* (6th ed.). Elsevier Publications.
- Burtless, G. (2013). The impact of population aging and delayed retirement on workforce productivity. In *Social Science Research Network*. Center for Retirement Research at Boston College Hovey House. <https://doi.org/10.2139/SSRN.2275023>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yay.
- Čábelka, F., ve Šidlo, L. (2024). Demografické stárnutí v Česku mezi lety 2012–2022 prostřednictvím vybraných retrospektivních a prospektivních ukazatelů. *Demografie*, 66(2), 154–165. <https://doi.org/10.54694/dem.0341>
- Canatan, A. (2023). Yaşlılıkta Aile. *Sosyoloji Dıvanı*, 11(21), 93–107.
- Çapcıoğlu, İ., ve Alpay, A. H. (2021). Türkiye’de Yaşlılığın Geleceği. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 8, 77–88.
- Cauley, J. A. (2012). The Demography of Aging. In A. B. Newman ve J. A. Cauley (Eds.), *The Epidemiology of Aging* (pp. 3–14). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-007-5061-6_1
- Chang, S. (2025). *New Directions in Elderly Care Workforce Nurturing: Cross-Professional Collaboration From a Social Co-Care Perspective, Drawing Insights From Japan’s Elderly Care Experience* (Vol. 72, Issue 1). [https://doi.org/10.6224/jn.202502_72\(1\).04](https://doi.org/10.6224/jn.202502_72(1).04)
- Corbin, J., ve Strauss, A. (2008). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (3rd ed.). Thousand Oaks.
- Çunkuş, N., Yiğitoğlu, T. G., ve Akbaş, E. (2019). Yaşlılık ve Toplumsal Dışlanma. *Geriatric Bilimler Dergisi / Journal of Geriatric Science*, 2(2), 58–67.
- da Costa, J. P., Vitorino, R., Silva, G. M., Vogel, C., Duarte, A. C., ve Rocha-Santos, T. (2016). A synopsis on aging-Theories, mechanisms and future prospects. *Ageing Res Rev*, 29, 90–112. <https://doi.org/10.1016/j.arr.2016.06.005>
- Datta, C. (2016). Social Perspectives of Old Age People : A Study in Siliguri Town. *Journal of the Anthropological Survey of India*, 65(2), 201–223. <https://doi.org/10.1177/2277436X20160203>
- DPT. (2007). *Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı*. Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü.
- El-Rouby, M. G. (1981). *Mechanism of Change in Demographic Ageing*. <https://doi.org/10.37376/deb.v17i2.1937>
- Ennals, R. (1999). Ageing of the Workforce. In *Work Life 2000* (pp. 1–10). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4471-0879-5_4
- Ergin, Ş. (2005). Yaşlılık Dönemini Yaşayan İnsanlar. In *III. Ulusal Yaşlılık Kongresi*.
- Ersözlü, M., ve Aydemir, M. A. (2021). Kalıcı, Sürekli ve İlgili: Yaşsız Yaşlılar (Perennialler). *Senex: Journal of Aging Studies*, 1(5), 19–46. <https://doi.org/10.24876/senex.2021.37>
- Genç, Y., ve Dalkılıç, P. (2013). Yaşlıların Sosyal Dışlanma Sendromu ve Toplumsal Beklentileri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(4).
- Gove, R. W. (1995). Is Sociology the Integrative Discipline in the Study of Human Behavior? *Social Forces*, 73(4), 1197–1206. <https://doi.org/10.1093/sf/73.4.1197>
- Iftimoaei, C. (2019). Demografic aging in france and romania. a comparative statistical analysis. *Editura*

Universităţii »Alexandru Ioan Cuza« din Iaşi, 11(2), 7–32.

- Kačirek, P. (2015). Demographic ageing in the old industrial regions – specifics and links on the example of the Ústí nad Labem Region (N Czechia). *GeoScape, 9(1), 24–32.* <https://doi.org/10.1515/GEOSC-2015-0003>
- Kalınkara, V. (2016). Gere(n)teknoloji. In *Yaşlılık Disiplinler Arası Yaklaşım Sorunlar, Çözümler 2* (pp. 509–540). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Karakaya, C., ve Işıkhana, V. (2023). Yaşlı Bireylerin Sosyal Dışlanma Durumlarının ve Sosyal Problem Çözme Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 21, 89–109.* <https://doi.org/10.46218/tshd.1213310>
- Klimczuk, A., Bambeni, N., Government, S. A., ve Louro, A. (2024). *Social Aspects of Ageing - Selected Challenges, Analyses, and Solutions* (Issue June). Published in London. <https://doi.org/10.5772/intechopen.100694>
- Kurtkapan, H. (2018). *Kentte Yaşlılık ve Yerel Yönetim Uygulamaları*. Nobel Bilimsel Eserler.
- McMahan, S., ve Sturz, D. (2006). Implications for an Aging Workforce. *The Journal of Education for Business (Heldref), 82(1), 50–55.* <https://doi.org/10.3200/JOEB.82.1.50-55>
- Miah, A. (2019). *Social theories of aging*. *Population Bulletin.* <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.23716.42885>
- Müftüler, H. G. (2018). İstanbul’da Yaşlılık ve Yaşlılığın Yapısal Değişimi. *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1), 58–80.*
- Nascimento do, M., ve Mateus, E. (2014). *O olhar do idoso sobre si e o imaginário social The look on the elderly themselves and the social imaginary.* <https://scispace.com/papers/o-olhar-do-idoso-sobre-si-e-o-imaginario-social-the-look-on-4r2tfaffug>
- Olshansky, S. J. (2003). The Demography of Aging. In C. K. Cassel (Ed.), *Geriatric Medicine An Evidence-Based Approach* (pp. 37–44). Springer. https://doi.org/10.1007/0-387-22621-4_4
- Özkul, M., Kalaycı, I., ve Atasoy, M. (2019). Yaşlıların Toplumsal İlişki Kurma Biçimleri: Sorunlar Ve İmkânlar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(37), 77–97.* <https://doi.org/10.16990/SOBIDER.5051>
- Parlak Demir, Y. (2017). Kendi Evinde Yaşayan ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Günlük Yaşam Aktivitelerinin, Depresyon Düzeylerinin ve Sosyal İzolasyon Durumlarının Karşılaştırılması. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 16(1), 19–28.* https://doi.org/10.1501/ashd_0000000122
- Pazos, P. de F. B., ve Ferreira, A. P. (2024). Elderly people, labor market, ageism, and worker health: scope review. *Rev. Bras. Geriatr. Gerontol, 27, 1–12.* <https://doi.org/10.1590/1981-22562024027.240004.en>
- Radivojevic, B., ve Nikitovic, V. (2010). Labour force sustainability under conditions of demographic ageing. *OALib Journal, 131, 455–464.* <https://doi.org/10.2298/ZMSDN1031455R>
- Radović-Marković, M. (2013). *An aging workforce: employment, opportunities and obstacles.* <https://cadmusjournal.org/files/pdfreprints/vol1issue6/reprint-cj-v1-i6-an-aging-workforce-mradovick.pdf>
- Reich, R. B. (2002). *The future of success: Working and living in the new economy*. Vintage Books.
- Rosa, M. J. V. (2022). *Demographic ageing: the rigidity of conventional metrics and the need for their revision.* <https://doi.org/10.23906/wp63/2022>
- Sarif, N., ve Hemalatha, S. A. (2023). Population aging in india: a microlevel estimate using gridded population data. *Innovation in Aging, 7(1), 718–719.* <https://doi.org/10.1093/geroni/igad104.2329>
- Selçuk, N. (2022a). Postmodern Toplumda Yaş Alma: Perennial Yaşlanma. In *Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Teori ve Araştırmalar-I* (Serüven Ya, pp. 387–404).
- Selçuk, N. (2022b). *Yaşlılarda Kültürel Sermaye İle Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki: Malatya Örneği*. İnönü Üniversitesi.
- Şen, H., ve Üstün, V. (2024). Engelli Yaşlı Bireylerin Sosyal İzolasyon ve Yalnızlık Durumlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 7(7), 529–544.* <https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1426>
- Şentürk, Ü. (2018). *Yaşlılık Sosyolojisi -Yaşlılığın Toplumsal Yörüngeleri*. Dora Yayınevi.
- Shawn, M., Kim, M., ve Jitendra, M. (2014). Elderly Workers in the Workforce. *Advances in Management,*

7(3), 1–5.

- Spielman, B. (2012). Elderly, Social Attitudes Toward. In R. Chadwick (Ed.), *Encyclopedia of Applied Ethics* (Second Edi, pp. 56–62). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-373932-2.00304-5>
- Sporket, M. (2017). Ufuktaki Örgütsel Sorunlar- Değişen Demografi ve Yaşlanma. In İ. Tufan ve M. Durak (Eds.), *Gerontoloji Disiplinler Arası İşbirliği I* (pp. 491–509). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Teke, A., Kütük, C., Pektaş, S., ve Ekmen, Y. (2022). Bir Sosyal Dışlanma Riski Araştırması: Yaşlılık. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 9(84), 1208–1214. <https://doi.org/doi.org/10.26450/jshsr.3119>
- Tomanbay, İ. (2002). Sosyal Rehabilitasyon-Sosyal Geriatri. In Y. G. Kutsal (Ed.), *Geriatrici* (p. Ankara). Turgut.
- Trpkova-Nestorovska, M. (2022). Viable health funding in time of demographic ageing. *Economy, Business ve Development*, 3(1), 15–27. <https://doi.org/10.47063/ebd.00008>
- Tufan, İ. (2003). *Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık ve Yaşlanmak, Yaşlanmanın Sosyolojisi*. Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *İstatistiklerle Yaşlılar, 2020*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslilar-2020-37227>
- Türkiye İstatistik Kurumu ÜİK. (2022a). *İstatistiklerle Kadın, 2022*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Kadin-2022-49668>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022b). *İstatistiklerle Yaşlılar, 2021*. <https://doi.org/https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslilar-2021-45636>
- Uyanık, Y. (2017). Yaşlılık, Yaşlanan Nüfus ve Sosyal Politika. *İş ve Hayat Dergisi*, 3(5), 67–100.
- Victor, C. (2005). The Social Context of Ageing. In *The Social Context of Ageing*. Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9780203338599>
- Viña, J., Borrás, C., ve Miquel, J. (2007). Theories of ageing. *IUBMB Life*, 59(4–5), 249–254. <https://doi.org/10.1080/15216540601178067>
- Vincent, J. A., Phillipson, C., ve Downs, M. (2006). *The Futures of Old Age*. Sage Publications.
- Waite, L. J. (2013). *New Directions in the Sociology of Aging* (L. J. Waite ve T. J. Plewes (eds.)). National Academies Press (US).
- Warner, M. E., Zhang, X., ve Guillemot, J. (2024). Demographic ageing: an opportunity to rethink economy, society and regions. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 18(1), 79–92. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsae031>
- WHO. (2018). *Global Health and Aging, National Institute on Aging*. National Institutes of Health U.S. Department of Health and Human Services.

Çatışma beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal kuruluş ile ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.